

KOM I GÅNG

med mindre undervisningsgrupp

BÖRJA LÄSA HÄR

Detta dokument ger förslag på hur arbetet kring uppbyggnad eller utveckling av en mindre undervisningsgrupp kan se ut och hur ni praktiskt kan arbeta med de olika delarna.

Målet är att ni som tar del av innehållet ska få stöd i arbetet att starta upp eller utveckla en mindre undervisningsgrupp.

I dokumentet beskrivs de olika delarna i utvecklingsprocessen av mindre undervisningsgrupp – *kartlägga, analysera, syfte och mål, planera, genomföra och utvärdera.*

Figur 1. Delar i utvecklingsprocessen av mindre undervisningsgrupp

Viktiga framgångsfaktorer i arbetet är;

Delaktighet som innebär att involvera så många medarbetare (pedagoger, elevhälsa, skolledning) som möjligt som berörs av arbetet. Ju större delaktighet i kartläggning, analys och beslut för att utveckla utbildningen, desto större blir förståelsen för de insatser som genomförs. Hållbara förändringar förutsätter att så många som möjligt är involverade i utvecklingsarbetet.

Ledarskap som är tydligt och skapar förståelse och acceptans för arbetet. Det är viktigt att det tydligt vem eller vilka som har ansvar för de olika delarna i arbetet och att rektor alltid har det övergripande ansvaret.

Enkelhet som innebär att modellen för arbetet ni väljer ska vara lätt att förstå och konkret att arbeta med på alla nivåer.

Vill ni läsa mer innan ni kommer i gång med ert arbete finns det mer information på följande sidor.

[Särskilda undervisningsgrupper - Skolverket](#)

[Systematiskt kvalitetsarbete i skola och förskola - Skolverket](#)

[Kvalitetsarbete i praktiken - Skolverket](#)

KARTLÄGGA

När utvärderingen av skolans systematiska kvalitetsarbete visat att det finns behov av att starta en mindre undervisningsgrupp behöver processen inledas med en fördjupad kartläggning. För att tydliggöra vilka behov av särskilt stöd ni har svårt att möta upp inom ramen för ordinarie undervisning är det bra att utgå ifrån de utredningar av elevers behov av särskilt stöd som har gjorts.

Inför uppbyggnad eller utveckling av en mindre undervisningsgrupp kan ni ta hjälp av följande reflektionsfrågor i kartlägningsarbetet.

Elever

- Vilka elever har behov av undervisning i en mindre undervisningsgrupp?
- Hur ska sammansättningen av elever se ut? Vad är mest gynnsamt? Hur tänker vi utifrån ett barnperspektiv?
- Vilka för- och nackdelar finns det med att ha elever i ungefär samma ålder eller om man har en större spridning på åldrar? Vad får det för konsekvenser för undervisningen?
- Fördelning av kön och behov av stöd?
- Hur många elever kan undervisas i gruppen samtidigt? I hur stor sträckning ska eleverna få sin undervisning i den mindre undervisningsgruppen? Kan det se olika ut för olika elever?
- Hur ska man kunna säkerställa att eleverna får den undervisning man har rätt till och ska elevernas måluppfyllelse säkerställas?

Inför beslut om att erbjuda en elev att få sin undervisning i mindre undervisningsgrupp

- Vilka insatser ska ha gjorts innan det kan bli aktuellt med undervisning i mindre undervisningsgrupp?
- Vad ska vara avgörande för i vilken omfattning eleven ska få sin undervisning i en mindre undervisningsgrupp?
- Vilka ska vara delaktiga i diskussionerna inför ett beslut och på vilket sätt?
- På vilket sätt har barnets perspektiv tagits i beaktande vid beslutet?
- På vilket sätt har eleven gjorts delaktig och blivit hörd inför beslutet?
- Hur vet vi att beslutet är taget utifrån barnets bästa?
- Ska det upprättas några andra dokument än åtgärdsprogram vid beslut?
- Hur ska rutinerna kring inskolning av elever i den mindre undervisningsgruppen se ut?
- Hur ska man säkerställa att elevens kontakt med klasslärare/mentor och klasskamrater bibehålls? När och på vilket sätt ska eleven delta i undervisningen och i olika aktiviteter med klassen?
- Hur skulle vägen tillbaka till ordinarie undervisning kunna se ut? Mål och delmål?

När eleven ska få möjlighet att uttrycka sina tankar och åsikter om sin skolsituation kan du ta hjälp av [Barn och ungas röst](#) på Lotsens Infotek.

Personal

- Vilka kompetenser hos personalen behövs i den mindre undervisningsgruppen? Andra faktorer som är viktiga (t ex intresse, lågaffektivt bemötande, erfarenhet)?
- Fördelning män/kvinnor?
- Finns det intresse och kompetens inom verksamheten eller behöver man rekrytera ny personal?
- Behöver personalen utbildning för att utöka sin verktygslåda för att kunna möta eleverna utifrån deras behov?
- Hur kan ni skapa förutsättningar för ett väl fungerande lagarbete kring eleverna (tid och forum för planering, handledning, gemensamt förhållningssätt)?
- Hur ska rollfördelningen i teamet se ut? Behövs uppdragsbeskrivning för respektive roll?
- Hur ska personalen arbeta, del- eller heltid i den mindre undervisningsgruppen?
- Ska någon/några i personalgruppen utses att ha ett större ansvar att driva teamets arbete framåt?

Lokaler

- Var på skolan ska lokalen/lokaler ligga?
- Hur ska lokalerna utformas/inredas så att de blir så tillgängliga som möjligt?
- Är lokalerna ändamålsenliga utifrån den organisation av elever, personal och verksamhet man har planerat för?

Samarbete

- Vilken roll ska skolledningen ha både när det gäller arbetet kring den mindre undervisningsgruppen samt i arbetet att utveckla den ordinarie undervisningen för att ge eleverna förutsättningar till återgång?
- Vilken roll ska elevhälsan ha både när det gäller arbetet kring den mindre undervisningsgruppen samt i arbetet att utveckla den ordinarie undervisningen för att ge eleverna förutsättningar till återgång?
- Hur ska samarbetet mellan personal i den mindre undervisningsgruppen och klasslärare/mentor se ut (planering, bedömning, utvärdering, dokumentation, utvecklingssamtal, kontakt med vårdnadshavare osv)?
- Vilket stöd behöver mentor/klasslärare för att bedriva ett parallellt utvecklingsarbete i ordinarie undervisningsgrupp för att möjliggöra elevens återgång?
- Vilken annan personal (t ex PREST-lärare, resurspedagoger) behöver involveras i arbetet kring eleverna i den mindre undervisningsgruppen?

Tid för reflektion och planering

- Att bygga upp eller att utveckla en mindre undervisningsgrupp tar både tid och kraft och därför är det viktigt med tid för reflektion och planering. Hur mycket tid behövs för reflektion och planering och vilka forum ska finnas för detta?
- Hur ska tiden användas på ett så konstruktivt sätt som möjligt?
- Ska det utarbetas en struktur för möten med tydligt syfte och innehåll eventuellt med fasta återkommande punkter?
- Finns det möjlighet att använda studiedagar?

ANALYSERA

När ni gör en analys av det som framkommit i kartläggningen får ni kunskap och underlag för att formulera mål och sedan planera arbetet i den mindre undervisningsgruppen.

Att analysera innebär att undersöka de olika delarna i kartläggningen samt tolka och förstå den information som framkommit. Gör en analys av vilka behov som har framkommit samt vilka möjligheter och hinder ni identifierat för det fortsatta arbetet med att planera och organisera en mindre undervisningsgrupp.

SYFTE OCH MÅL

Arbetet i den mindre undervisningsgruppen är en fortlöpande process och därför bör både syfte och mål fortlöpande utvärderas och formuleras om, om det vid utvärderingen visar sig att det behövs. Tänk på att ju mer konkreta målen är, desto lättare blir de att utvärdera.

Att tänka på när man formulerar syfte och mål för den mindre undervisningsgruppen.

- Vilket är syftet med den mindre undervisningsgruppen och vilka mål och delmål ska sättas upp för verksamheten utifrån de behov ni synliggjort?
- Hur ska det säkerställas att ni når de mål som satts upp?
- Vilka ska vara delaktiga i att sätta upp mål?
- Hur ska en tillgänglig lärmiljö (pedagogisk, fysisk och social) säkerställas på skolan i sin helhet och i den mindre undervisningsgruppen?
- Hur ska verksamheten kunna säkerställa en hög måluppfyllelse för eleverna?

PLANERA

En planering är viktig för att komma i gång med arbetet och styra det mot att nå uppsatta mål. Planeringen är kartan och leder er i det arbete som ska göras och den pekar ut hur arbetet ska genomföras, följas upp och utvärderas.

Planeringen ska beskriva:

- Vad vi ska göra.
- Hur vi ska göra, vilka arbetssätt och metoder ska användas.
- Vem/vilka som ansvarar för vad.
- När de olika insatserna ska genomföras.
- Hur och när insatserna följs upp.
- Hur och när insatserna utvärderas.

Rektorns ansvar är att se till att arbetet genomförs utifrån den gjorda planeringen och att alla berörda är delaktiga. Tänk på att göra utvecklingsarbetet av den mindre undervisningsgruppen till en del av hela skolans systematiska utvecklingsarbete och att det synliggörs i skolans kvalitetsplan.

GENOMFÖRA

När arbetet är påbörjat utifrån planeringen är det viktigt att med jämna mellanrum se tillbaka och sammanfatta det arbete som pågår för att försäkra sig om att insatserna leder mot de mål som konkretiserats i planeringen. Planeringen kan behöva ses över och vid behov förändras. Om vi kontinuerligt reflekterar och dokumenterar framgångar, svårigheter och eventuella justeringar i genomförandet finns det sedan ett underlag för utvärdering av insatserna. Reflektionen kan även bidra till ett kollegialt lärande.

Dokumentation av genomförandet

För att veta att arbetsätt, arbetsformer och utvecklingsinsatser faktiskt leder till att målen uppnås och ger avsedd effekt behöver arbetet och resultaten följas upp och dokumenteras kontinuerligt. Dokumentationen ska visa på vad som behöver utvecklas, varför och på vilket sätt. Om framgångar och svårigheter under genomförandet är dokumenterade underlättar det uppföljningen och utvärderingen och i förlängningen en ny analys. Det viktiga är att man har ett tydligt syfte med dokumentationen så att den blir användbar i utvecklingsarbetet. Tänk på att tydliggöra vem/vilka som ansvarar för dokumentationen.

UTVÄRDERA

När insatserna är genomförda vill vi veta om och hur de uppsatta målen har nåtts och om insatserna har gett de förväntade effekterna.

- Vad har vi gjort i undervisningen som kan förklara resultaten? Vad kan vi göra mer?
- Hur har organisering av undervisning, arbetsätt och arbetsformer, våra förhållningssätt, förväntningar och kamrateffekter påverkat resultatet och elevernas måluppfyllelse?
- Finns det något annat som har påverkat resultatet?
- Behöver något kartläggas ytterligare innan det finns tillräckligt med underlag för att sätta upp nya mål?